

2021-03-26

Mark- och miljödomstolen
Nacka Tingsrätt
Box 1104
131 26 Nacka Strand

**Yttrande över Stockholm Exergi AB:s ansökan om tillstånd till
uppförande och drift av energianläggning och hamn m m i Lövsta
inom fastigheten Hässelby Villastad 36:1 i Stockholm kommun; mål
M 1167-20**

Som juridiskt ombud enligt fullmakt för de sakägare som framkommer av Bilaga 1 inkommer jag härmed med följande yttrande över rubricerad ansökan.

Fullmakter insändes separat i original. Med detta yttrande medföljer dock ett antal inskannade fullmakter, se Bilaga 4.

Yrkanden

Mina huvudmän yrkar att Mark- och miljödomstolen:

1. I första hand avslår ansökan
 - Verksamheten är inte tillåtlig i enlighet med miljöbalken. Verksamheten strider mot miljöbalkens lokaliseringsbestämmelser, främst 2 kap 6 § miljöbalken (MB) men även hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kapitlet MB, bestämmelserna om miljö kvalitetsnormer i 5 kap MB med tillhörande förordningar samt bestämmelser om områdesskydd enligt 7 kap MB med förordning.
 - Miljökonsekvensbeskrivningen (MKB:n) är så undermålig att den inte kan ligga till grund för beslut. Bristerna kan inte åtgärdas genom att domstolen förelägger sökanden att inkomma med kompletteringar. En godtagbar miljökonsekvensbeskrivning utgör en processförutsättning.
2. I andra hand avvisar ansökan på grund av bristande beslutsunderlag
 - Vare sig sökandens ansökan som sådan eller MKB:n är tillräckliga för att utgöra beslutsunderlag i ärendet. Den miljökonsekvensbeskrivning som ligger till grund för ansökan lever inte upp till kraven i 6 kap 35 § MB samt 15-19 §§ miljöbedömningsförordningen.
 - MKB:n kan inte godkännas.
3. Mina huvudmän yrkar även på muntlig förhandling och syn.

Mina huvudmän bestrider att verkställighetsförordnade meddelas.

Talerätt

Mina huvudmän äger fastigheter eller bostadsrätter och vistas dagligen inom det område som kommer att beröras av negativa effekter i form av buller, utsläpp till luft, vattenförorening etc på grund av verksamheten. De påverkas således genom den planerade verksamheten så att de utsätts för risk för skada och olägenheter, och omfattas därigenom av 16 kap 12 § MB:s bestämmelse om talerätt. Till detta kommer de rättigheter mina huvudmän har enligt Europakonventionen för mänskliga rättigheter.

De föreningar jag företräder, förutom Rädda Lövsta, påverkas även de som sakägare enligt 16 kap 12 § MB då deras verksamhet på platsen antingen måste upphöra eller allvarligt påverkas av den planerade verksamheten.

- Hässelby Skridskoförenings verksamhet påverkas genom att området vid och utanför den planerade hamnen inte längre kan användas för skridskoåkning.
- Plebs Choppers är en förening som har haft sin föreningslokal inom det planerade verksamhetsområdet sedan 1989. Föreningen har utvecklat lokalen från en tom industrilokal till en lokal som är fullt inredd bl a för tillverkning och ombyggnad av motorcyklar med gemensamhetsutrymmen som kök, toaletter, samlingslokal, veranda etc.
- Föreningen Riddersviks Kolonilotter, föreningens koloniområde riskerar påverkas negativt av den planerade verksamheten genom föroreningar, buller och synintryck.
- Lövsta koloniträdgårdsförening, föreningens koloniområde riskerar påverkas negativt av den planerade verksamheten genom föroreningar, buller och synintryck.
- Kyrkhamns varvsförening, föreningens verksamhet på platsen kommer att behöva upphöra om kraftvärmeverket med hamn får tillstånd att bedriva verksamhet.

Rädda Lövsta är en ideell förening som i dagsläget uppfyller samtliga krav i 16 kap 13 § MB, utom kravet på att ha bedrivit verksamhet i Sverige minst tre år (föreningen har funnits i drygt två år). Då målet ännu inte handlar om ett överklagande har frågan om föreningens talerätt i nuläget ingen rättslig betydelse.

Utveckling av talan

Ansökan med kompletteringar är mycket omfattande. Den är vidare mycket svåröverskådlig och kompletteringarna görs i mångt och mycket genom hänvisning till tidigare inlämnade inlagor. Detta yttrande kommer därför att begränsas till de frågor som mina huvudmän anser vara mest väsentliga för bedömningen av den planerade verksamhetens tillåtlighet.

Nedan följer mina huvudmäns huvudsakliga invändningar mot den planerade verksamheten.

Inledning

Enligt 1 kap 1 § MB, som slår fast balkens mål och tillämpningsområde, syftar bestämmelserna i balken till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö. Miljöbalken ska enligt samma paragraf 2 st punkt 1 tillämpas så att människors hälsa och miljön skyddas mot skador och olägenheter oavsett om dessa orsakas av

föroreningar eller annan påverkan. Begreppen skador och olägenheter är avsedda att klargöra att det skydd som balken ger gäller både mot störningar som kan skada direkt, t ex påverka människors hälsa negativt, och mot störningar som utan att direkt skada ändå påverkar människors välbefinnande (prop. 1997/98:45, del 2, sid. 8). Vidare ska enligt p 2 värdefulla natur- och kulturmiljöer skyddas och vårdas, p 3 den biologiska mångfalden bevaras samt p 4 mark, vatten och fysisk miljö användas så att en från ekologisk, kulturell och samhällsekonomisk synpunkt långsiktigt god hushållning tryggas.

Den exploatering det nu handlar om och driften av verksamhetens alla delar innebär att mark- och vattenområden tas i anspråk, och därmed även stor miljöpåverkan. Den ansökta verksamheten riskerar medföra omfattande olägenheter för mina huvudmän. Till detta kommer negativ påverkan Mälaren som utgör dricksvattentäkt för Storstockholm och på naturmiljön samt riksintresse för friluftsliv. Projektets omfattning och komplexitet ställer även stora krav på samordning gentemot anslutande transportinfrastruktur på vatten och på land och övrig samhällsplanering.

Verksamheten strider inte enbart mot miljöbalkens portalparagraf utan även mot ett flertal av MB:s övriga bestämmelser samt EU:s miljölagstiftning.

Tillåtlighet m m

Det är ingen grundläggande rättighet att exploatera och påverka miljön på ett negativt sätt. Tillåtligheten ska vara utredd och det är upp till sökanden att styrka att alla relevanta tillåtlighetskriterier uppfylls. Att något är oklart ska alltså inte gå ut över närboende, miljön och intressen relaterade till miljön, utan över den sökande som inte förmår visa att verksamheten är tillåtlig.

Miljöbalkens allmänna hänsynsregler, hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kapitlen, regler om miljö kvalitetsnormer, områdesbestämmelser och artskyddsbestämmelser, 16 kap MB m m är tillämpliga på prövningen av den nu ansökta verksamheten och måste vara uppfyllda för att denna ska vara tillåtlig.

Allmänt kan om den ansökan som inkommit i målet sägas att den inte kan anses utgöra ett tillräckligt underlag för beslut. Stockholms Exergi AB (nedan kallad sökanden) har i detta fall inte visat att den planerade verksamheten är tillåtlig. Inte heller den av sökanden uppställda miljökonsekvensbeskrivningen lever upp till lagens krav.

Bevisbördan

Mina huvudmän vill särskilt erinra om att sökanden har bevisbördan vad gäller att miljöbalkens krav, bland annat de allmänna hänsynsreglerna, är uppfyllda. Bevisbördans placering innebär att det ankommer på den som söker tillstånd enligt

miljöbalken att genom utredningar och i övrigt visa att verksamheten kan bedrivas på ett miljömässigt godtagbart sätt.

Om de utredningar sökanden presenterat i målet är osäkra ska detta inte medföra lättnader för sökanden utan miljöbalkens stränga krav måste ändå innehållas. Lyckas sökanden inte visa att verksamheten kan bedrivas med minsta möjliga olägenheter för människors hälsa och miljön i enlighet med bland annat 2 kap 6 § och 2 kap 3 § MB är den inte tillåtlig och kan inte godtas.

Miljökonsekvensbeskrivningen

En godtagbar MKB utgör en processförutsättning för tillståndsprövning. Detta framgår bland annat av HD:s domar NJA 2008 s 748 samt NJA 2009 s 321. HD har i den senare domen uttalat att en MKB med så väsentliga brister som det rörde sig om i det aktuella målet inte kunde utgöra grund för ställningstagande till verksamheten.

En MKB ska ge helhetsbilder och är dessutom ett verktyg för att motverka att beslut fattas på fragmentariskt underlag. Både direkta och indirekta effekter ska belysas, även sådana som andra än en sökande har ansvar för. Om en viss verksamhet är en förutsättning för, eller kan medverka till, annan verksamhet som i sin tur kan påverka miljön, så ska MKB:n täcka allt detta. MKB:n måste identifiera, beskriva och bedöma de betydande direkta och indirekta effekterna av ett projekt beträffande befolkning och människors hälsa, biologisk mångfald, särskilt när det gäller arter och livsmiljöer som skyddas enligt direktiv 92/43/EEG och direktiv 2009/147/EG, mark, jord, vatten, luft och klimat, materiella tillgångar, kulturarv och landskap och samverkan mellan dessa faktorer.

Föreliggande MKB kan inte godkännas. Riskerna och konsekvenserna avseende verksamheten med följdverksamheter är otillfredsställande utredda och redovisade. Mina huvudmän anser även att sökanden i många fall dragit felaktiga, eller inga, slutsatser av de underlagsrapporter man själv låtit utföra. Särskilt allvarliga brister anser mina huvudmän att det finns vad avser utredning kring alternativa lokaliseringar, påverkan på vattenskyddsområde, miljökvalitetsnormer för vatten samt icke-försämringskravet för vatten samt effekterna av sådan påverkan, vattenhantering, hantering av förorenad mark samt effekterna av denna hantering, trafiksituationen samt effekter av denna, kumulativa effekter av påverkan från planerad verksamhet och andra pågående och planerade verksamheter samt påverkan på arter. Prövningsunderlaget kan inte läggas till grund för en fullständig, exakt och slutlig bedömning på grundval av vilka varje rimligt vetenskapligt tvivel kan skingras i fråga om den planerade verksamhetens påverkan på området.

Är en prövning i sak ändå enligt Mark- och miljödomstolen möjlig, men beskrivningen likväl bristfällig, måste det i stället ses som en fråga om ansökans materiella hållbarhet. Bristerna måste då falla tillbaka på sökanden, exempelvis om

hänsynsreglerna i 2 kap miljöbalken inte är uppfyllda, något som ytterst måste föra med sig att tillståndsansökningen avslås.

Prövningens omfattning

Utgångspunkten i miljöbalken är att en samlad prövning ska göras av en verksamhets totala miljöpåverkan (prop 1997/98:45, s 168 ff). Enligt rättspraxis behöver en tillståndsmyndighets samlade prövning innefatta att alla centrala frågor hanteras på ett sådant sätt att villkor kan föreskrivas i alla delar som är relevanta från miljösynpunkt (se t.ex. MÖD 2006:6 och 2006:54 samt Miljööverdomstolens dom den 10 mars 2011, mål nr M 4866-10).

Prövningen av en miljöfarlig verksamhet måste omfatta alla aktiviteter som är kopplade till verksamheten. Problem i detta mål är bl a transporter till och från verksamheten. Sjötrafiken till och från hamnen kommer att medföra en väsentlig ökning av fartygstrafik i och i närheten av Östra Mälarens vattenskyddsområde (antalet transporter beräknas till 300 per år vilket med returerna innebär 600 passager per år). Trafiken med stora fartyg via den södra leden genom Bockholmssundet kommer att helt domineras av bränsletransporterna till Lövsta. Trots att andra transporter i stort sett upphör, kommer det totala antalet passager att öka kraftigt, från nuvarande ca 150 stora fartyg per år till drygt 600. Fartygstransporter som kan medföra risker och påverkan på vattenskyddsområdet och dricksvattnet:

a) Transporter av olja till reserv och spetslastpannor ca 3000m³. Åtgång beroende på behov samt under sommaren.

b) Transport av förorenade icke avvattnade muddringsmassor med självstyrande pråmar och fartyg.

c) Det finns risk att de fartyg som regelbundet ska stå för transporterna av RDF-bränsle inte uppfyller krav på miljövänliga bottenfärger och dubbla skrov. Brandrisk kan uppstå.

d) Fartygsolyckor har inträffat i transportområdet 2012 och 2016 och går inte att utesluta även i fortsättningen.

Den tunga lastbilstrafiken från den planerade verksamheten kommer att utgöra en betydande del av den tunga trafiken på väg genom bostadsområdet. Transporter av farligt gods kommer att ske på Lövstavägen med bostäder långa sträckor nära vägen och med frekvent köbildning särskilt sedan den nya anslutningsvägen från E18 till Hässelby medfört stor trafikökning. Transporterna består bl a av tillsatskemikalier (lut och syra), bioolja och aska samt stora mängder schaktmassor i byggnadsskedet. Stor risk finns för trafikolyckor t ex vid utfarten till Lövstavägen från Åkermynthans köpcentrum.

Det rör sig i målet inte om "en liten del" av den sammanlagda trafiken. Kommande trafikökning både i Mälaren och på vägnätet har alltså omedelbart samband med just denna verksamhet. Förhållandena är därmed sådana att det är fråga om en verksamhet som har sådant samband med den verksamheten som ska tillståndsprövas att den enligt 16 kap 7 § MB måste beaktas vid prövningen.

Mina huvudmän vill i frågan om påverkan på grund av den ökade fartygstrafiken hänvisa till den rapport som framtagits av följande experter: Gunilla Brattberg (f d vice VD och teknisk direktör, Stockholm Vatten; programchef Stockholm Environment Institute. Limnolog, marinbiolog och hedersdoktor Stockholms universitet. Ledamot av Kungliga Skogs- och Lantbruksakademien), Brita Forssberg (f d informationschef, Stockholm Vatten och sekreterare IWA Sverige), Christer Lännergren (limnolog och f d recipientansvarig, Stockholm Vatten) samt Sven-Erik Skogsfors (f d VD Stockholm Vatten och Stockholm International Water Institute; f d styrelseledamot Svenskt Vatten och International Water Association samt ledamot av Statens VA-nämnd) och som bifogas detta yttrande som bilaga, se Bilaga 2¹.

Visar sig olägenheterna av en följdverksamhet vara alltför allvarliga kan det ytterst innebära att en ansökan om tillstånd kan komma att avslås (se t ex NJA 1977 s 558 och NJA 2004 s 421). Det ankommer på sökanden att visa att verksamheten lever upp till samtliga dessa krav. Kan sökanden inte göra detta ska ansökan inte bifallas. Adekvat redovisning av transporter till och från verksamheten saknas i detta mål. Enbart trafiken kommer att medföra omfattande olägenheter för människors hälsa genom vattenförorening och buller. Till detta kommer säkerhetsrisker.

För tydlighetens skull vill jag påpeka att mina huvudmän inte yrkar att villkor ska meddelas för följdverksamheten trafik. Däremot har följdverksamheten i form av fartygstrafik och lastbilstrafik en avgörande betydelse för att bedöma verksamhetens tillåtlighet. Påverkan från trafiken är av sådan dignitet att följdverksamheten ensam medför sådan risk för påverkan på vattenmiljö, naturområden och skyddade arter så att verksamheten inte är tillätlig enligt miljöbalken och ramvattendirektivet.

När en verksamhet av denna storleksordning planeras med risk för betydande miljöpåverkan måste projektets risker och konsekvenser dessutom bedömas tillsammans med andra projekt som kan förväntas genomföras under samma tidsperiod i samma område. I detta fall kan prövningen således inte göras utan att bedömning av den sammanlagda miljöpåverkan av den sökta verksamheten och andra pågående och sökta verksamheter i närområdet. Till sådana hör övrig fartygstrafik i området (såsom transporter av bergmassor från Lovö via Skeppsbackasundet till Löten på norra Ekerö och till Bålsta).

¹ "Vattengruppens yttrande över tillståndsansökan till uppförande och drift av energianläggning och hamn i Lövsta. Mål M 1167-20", s 7-10 samt 16-17

Lokaliseringen

Den lokalisering en verksamhet har är av avgörande betydelse för vilka konsekvenser ur hälso- och miljösynpunkt den kommer att medföra. Den lokalisering sökanden valt riskerar att medföra stora olägenheter för mina huvudmän och även för miljön i sig. Den planerade verksamheten kommer att dominera omgivningen så att omkringliggande bebyggelse kommer att förlora sin karaktär. Den kommer även att medföra ökad trafik bl a i vattenområde och på land. Den ökade trafikintensiteten innebär förutom buller och sämre luftkvalitet även fara för person- och sakskador på förbipasserande.

Utgångspunkten för bedömningen av tillåtligheten för vattenverksamhets och miljöfarlig verksamhets lokalisering är 2 kap 6 § MB. Men det är inte enbart denna bestämmelse som avgör en plats tillåtlighet utan av betydelse är även tillämpning av bl a miljöbalkens hushållningsbestämmelser, förekomsten av skyddade områden och arter, påverkan på miljökvalitetsnormer samt planförhållanden.

2 kap 6 § MB

För en åtgärd som tar i anspråk ett mark- eller vattenområde, som i detta ärende, ska en plats väljas som är lämplig och där ändamålet kan uppnås med minsta möjliga intrång och olägenhet. Kravet på lokalisering i 2 kap 6 § MB innebär i princip att bästa möjliga plats ska väljas. Finns bättre alternativ att uppnå samma ändamål ska detta alternativ väljas. Finns inget alternativ kan lokaliseringen ändå konstateras vara olämplig och verksamheten på platsen är således inte tillåtlig. I äldre praxis hade motsvarande lokaliseringsbestämmelse i 4 § miljöskyddslagen inte sällan en avgörande betydelse för beslut att avslå en ansökan om tillstånd för miljöfarlig verksamhet. När miljöbalken infördes innebar motsvarande bestämmelse i balken genom kopplingen till 1 kap 1 § MB en skärpning av kravet på lokalisering (se prop 1997/98:45 del 1 s 219).

Lokaliseringsbedömningar för nya projekt ska vara objektiva. Det innebär att det inte är upp till en viss sökande att välja alternativ, utan man ska bortse från subjektiva omständigheter och frågan blir då huruvida det objektivt sett finns bättre platser för den planerade verksamheten. Ändamålet bör i detta mål således inte vara att anlägga en ny anläggning för avfallsförbränning, utan istället att på det miljömässigt bra sätt producera fjärrvärme och el. Möjligheten att nå ett ändamål på annat sätt än det som sökanden tänkt sig kan aktualiseras främst vid lokaliseringsbedömningen. Till detta kommer att det är sökanden som har bevisbördan för att verksamheten inte kan lokaliseras någon annanstans på en plats som är bättre för närboende och naturmiljön. Den ansökta verksamheten är inte platsbunden och den kan utföras på andra platser med mindre intrång och olägenhet för människors hälsa och miljö. Vem som äger fastigheten är i sammanhanget inte rättsligt relevant.

Kravet i 2 kap 6 § MB måste ses tillsammans med bevisbördan i 2 kap 1 § MB. Redan en misstanke om att det kan finnas andra mer lämpliga platser och att sökanden inte lyckats visa motsatsen ska leda till att en ansökan ska avslås. I detta ligger också att prövningsmyndigheten måste överväga alternativa platser även om den av sökanden föreslagna platsen i och för sig kan anses vara lämplig. I prövningsmyndighetens bedömning måste alltså även ingå en uppskattning av sannolikheten att det finns en ännu bättre plats som uppfyller lagens kriterier på rimlighet m.

Alternativa lokaliseringar

För att kunna utröna om en plats är lämplig enligt 2 kap 6 § MB måste alltid övervägas om det finns alternativa platser som är bättre. Det är som nämnts ovan sökanden som ska visa att ingen lämpligare plats finns. Den utredning av alternativa platser som finns i MKB:n med komplettering är undermålig. Sökanden har inte försökt hitta realistiska och lämpliga lokaliseringar utan enbart sökt jämförelseobjekt som inte lämpar sig för verksamheten eller som inte är genomförbara av andra skäl. Bristerna i lokaliseringsutredningen är av den grad att det inte är möjligt att bedöma om det finns likvärdiga eller bättre lokaliseringar.

I rättspraxis uttalas vilka krav som ska ställas på utredningen av alternativa lokaliseringar, se bl a MÖD 2008:44:

”Miljööverdomstolen konstaterar att en nyetablering av en anläggning av den omfattning som här är fråga om aldrig är invändningsfri, även om störningarna begränsas till vad som brukar kunna godtas. Det är därför väsentligt att vid prövningen av en sådan etablering göra jämförelser med alternativa lokaliseringar som också är så realistiska som möjligt utifrån de krav som verksamhetsutövaren ställer.”

Vid en redovisning av alternativa lokaliseringar måste även effekterna av dessa alternativ redovisas så att en jämförelse kan göras mellan den sökta verksamheten och alternativen. Underlaget måste innehålla tillräckligt med information för en relevant jämförelse av konsekvenser mellan de olika alternativen, samt för en bedömning av vilket alternativ som innebär minsta skada utifrån nu aktuellt intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön.

Enligt Mark- och miljööverdomstolen måste särskilt stränga krav ställas på sökandens lokaliseringsutredning när lokaliseringen är starkt ifrågasatt (jfr exempelvis MÖD 2001:38, MÖD 2002:7 och M 294-08), vilket är fallet i detta mål. Verksamheten i nu aktuellt mål är mycket starkt ifrågasatt.

Det finns flera platser i Stockholmsregionen som skulle kunna uppfylla kraven till lokalisering av ett stort kraftvärmeverk och som inte har undersökts som alternativ. Mina huvudmän har under samrådsprocessen visat på ett antal alternativa

placeringar i regionen som de bedömt vara möjliga. Några av dessa har avfärdats av sökanden, utan att tillfredställande skäl för detta uppgivits, medan flertalet inte har utretts av sökanden över huvud taget. Skillnaderna i miljöeffekter mellan den sökta lokaliseringen och dess alternativ har inte redovisats i miljökonsekvensbeskrivningen. Den ansökta platsen tycks uteslutande ha valts eftersom det saknas möjlighet att bygga bostäder där, till skillnad från i Stockholms befintliga energihamnar. Denna typ av effektivitetsvinster är dock inte rättsligt relevanta för att motivera tillstånd för verksamheten. Mina huvudmän har tagit fram en skrivelse angående alternativa lokaliseringar, se bilaga 3.

Mina huvudmän menar sammantaget att bristerna i lokaliseringsutredningen, trots komplettering, är av den grad att det inte är möjligt att bedöma om det finns likvärdiga eller bättre lokaliseringar. Det saknas utförlig rapport med hänsyn tagen till risker, osäkerheter, nackdelar och fördelar med storskalig industri inom vattenskyddsområdet. Denna brist är så väsentlig att Mark- och miljödomstolen utifrån beslutsunderlaget varken kan pröva om den valda platsen är lämplig enligt 2 kap 6 § MB eller om krav på annan lokalisering skulle vara oskäligt enligt 2 kap 7 § första stycket MB.

Mina huvudmän hävdar att den av sökanden valda platsen för verksamheten inte uppfyller kravet på en lämplig lokalisering enligt 2 kap 6 § MB och att den därmed inte är tillåtlig. Mina huvudmän finner det inte troligt att det råder brist på bättre mark för denna typ av verksamhet. Den föreslagna lokaliseringen är i stället synnerligen olämplig med hänsyn särskilt till vattenmiljö, närboende och naturmiljö. Tillstånd kan på grund av detta inte meddelas och mina huvudmän går därför i denna skrivelse inte in på frågan om villkor och dess utformning.

Riksintressen och hushållning med naturresurser

Som en del i lokaliseringsbedömningen ingår även en avvägning mellan riksintressen enligt 3 och 4 kap MB.

Det planerade verksamhetens lokalisering innebär ett mycket stort intrång i naturvärden, kulturvärden, rekreation och friluftsliv i området Riddersvik-Lövsta-Kyrkhamn. Om verksamheten tillåts kommer ett mycket populärt strandbad, Lövstabadet, att behöva läggas ned. Med ett 68 meter högt pannhus och en skorsten på 120 meter kommer det planerade kraftvärmeverket att synas milsvida omkring och skapa en industriell inramning till kulturhistoriskt värdefull miljö i Riddersvik-Lövsta-Kyrkhamn. Därtill kommer att Hässelby, i egenskap av ett delvis socialt utsatt område, är särskilt känsligt för ytterligare exploatering och industrialisering.

Mälaren med öar och strandområden (inklusive det aktuella området) är av lagstiftaren utpekad som riksintresse för rörligt friluftsliv enligt 4 kap 2 § MB. Där ska turismens och friluftslivets, främst det rörliga friluftslivets, intressen särskilt beaktas

vid bedömningen av tillåtligheten av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön. Det planerade kraftvärmeverket skulle kraftigt påverka det rörliga friluftslivet i området. Idag fungerar och uppfattas området främst som ett grönområde med mycket stora naturvärden. Den planerade verksamheten kommer att påverka detta intresse på ett sätt som medför påtaglig skada för riksintresset. Anläggningen kan inte anses vara en sådan som enligt 4 kap 1 § 2 st MB kan undantas.

Utöver de rekreativa värden inom verksamhetsområdet som direkt försvinner, såsom Lövstabadet, beaktar ansökan inte konsekvenserna för;

a) Skridskoåkning och plogning av Lövstafjärden vintertid.

b) Stallet och Riddersviks Fältrittklubb. Med mer än en långtradare i timmen längs Lövstavägen och det bullrande transportbandet vid och över strandpromenaden kommer det att bli mycket svårt att nå ridvägarna i området.

Utöver att de rekreativa värdena från Lövstabadet, båtklubben och RC-banan helt försvinner och möjligheter till ridning och skridskoåkning inskränks, sträcker sig planens negativa konsekvenser långt utanför verksamhetsområdet.

Exempelvis försämras de rekreativa värdena för Tempeludden och Riddersviks Engelska park, genom att verksamheten kommer att störa utblickarna och vattenkontakten därifrån och för Kyrkhamn med ökat buller och närheten till industrihamnen. Området för Riddersviks gård som helhet (inklusive Engelska parken) är utpekad som kulturhistoriskt värdefullt område av Stockholms stadsmuseum i museets kulturhistoriska klassificering. Tempeludden i Engelska parken, som gränsar till området med deponihögarna, bedöms ha hög känslighet för förändring. Från Tempeludden kan man utsikt mot platsen för kraftvärmeverket.

Den planerade verksamheten påverkar även vyn och upplevelsen av golfbanan, Lövsta Koloniträdgårdsförenings kolonilotter och det nyanlagda elljusspåret. Att förlägga en omfattande industrianläggning mellan bebyggelsen och landsbygden förändrar hela områdets karaktär av semiurban zon, med successiv övergång mellan stad och landsbygd.

Den sökta verksamheten riskerar även medföra negativ påverkan på riksintresse för anläggning för vattenförsörjning utpekad enligt 3 kap 8 MB, området med Görvälnsverket (Havs- och vattenmyndighetens beslut 2845-2016). Även Lovö vattenverk och tillika riksintresse har sitt intag i Görväln. Den sökta verksamheten riskerar att medföra negativ påverkan på hela Östra Mälaren, som är skyddad vattentäkt för Storstockholm. Där även det största vattenverket, Norsborg, är riksintresse.

Mark- och vattenområden ska enligt 3 kap 1 § MB användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Mina huvudmän anser inte att den planerade verksamheten

utgör en sådan markanvändning som är lämplig i enlighet med 3 kap 1 § MB. Detta talar för att den valda platsen heller inte är tillätlig enligt 2 kap 6 § MB.

Miljö kvalitetsnormer för vatten och ramvattendirektivets icke-försämringskrav

I bedömningen av huruvida platsen är lämplig ska även räknas in påverkan på miljö kvalitetsnormer meddelade med stöd av 5 kap MB, i detta fall är enbart miljö kvalitetsnormer för vatten aktuella. Den planerade verksamheten ligger i och i anslutning till samt avser släppa ut processvatten och dagvatten till ytvattenförekomster för vilka det finns miljö kvalitetsnormer (MKN).

De svenska bestämmelserna om miljö kvalitetsnormer för vatten bygger helt på EU-rätt. Både grundvatten och ytvatten omfattas av EU:s direktiv om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område (ramvattendirektivet) 2000/60/EG, Europaparlamentets och Rådets direktiv 2008/105/EG av den 16 december 2008 om miljö kvalitetsnormer inom vattenpolitikens område och ändring och senare upphävande av rådets direktiv 82/176/EEG, 83/513/EEG, 84/156/EEG, 84/491/EEG och 86/280/EEG, samt om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG. Dessa direktiv är implementerade genom främst 5 kap miljö balken, vattenförvaltningsförordningen (2004:660, VVF) samt föreskrifter från Havs- och vattenmyndigheten och SGU.

Ramvattendirektivet ska tolkas mot bakgrund av unionens miljömål. Däribland att miljön ska bevaras, skyddas och förbättras samt att en hög skyddsnivå åsyftas. Att uppnå god vattenstatus och att förebygga en försämring i medlemsstaternas vattenförekomster utgör ramvattendirektivets grundläggande miljömål och är huvudregeln för de krav som riktas mot en medlemsstat att säkerställa att dess vattenförekomster når rätt vattenstatus i rätt tid.

Ramvattendirektivet ställer krav på att medlemsstaterna måste avhålla sig från att vidta åtgärder som äventyrar det resultat som föreskrivs i direktivets art 4. Detta medför en skyldighet att inte lämna tillstånd till projekt som kan orsaka en försämring av en vattenförekomsts status eller när projektet äventyrar uppnåendet av en god status. Uppfyllandet av ramvattendirektivets miljömål (som i Sverige genomförts som miljö kvalitetsnormer) är bindande för medlemsstaternas samtliga myndigheter och domstolar. Detta har även fastställts av EU-domstolen i mål C-461/13, C-43/10 samt C-346/14. I det sistnämnda fallet, Schwarze Sulm, utvecklade domstolen hur art 4.7 i direktivet och då särskilt begreppet "allmänintresse av större vikt" ska tolkas. Praxisen bekräftas i mål C- 664/15 där domstolen uttalar att art 4.1 inte enbart är en programförklaring utan att bestämmelsen innebär en skyldighet att förebygga försämring av vattenförekomsterna som har en tvingande verkan gentemot medlemsländerna i synnerhet i samband med beslut om tillstånd. Enligt EU-domstolens avgörande C-461/13, den s k Weserdomen, ska icke-försämringskravet tillämpas så att en försämring föreligger om statusen hos minst en av de ekologiska

kvalitetsfaktorerna försämras med en klass även om klassificeringen av ytvattenförekomsten som helhet inte försämras. Vid behandlandet av tolkning av "försämring av status", gör EU-domstolen alltså skillnad på om begreppet ska tolkas utifrån att omfatta en försämring som medför att hela vattenförekomstens klassning sänks minst en klass (statusklassteorin) eller om begreppet omfattar varje förändring av en vattenförekomst (status quo-teorin). Teorin som erkändes av domstolen var status quo-teorin. Begreppet "försämring av statusen" i vattnet tolkas i förhållande till såväl en kvalitetsfaktor som till ett ämne. Skyldigheten att förebygga försämring av en vattenförekomst status bibehåller sin ändamålsenliga verkan, under förutsättning att den omfattar varje förändring som skulle kunna äventyra genomförandet av det huvudsakliga målet med direktivet. I detta sammanhang är det även värt att påminna om att ramvattendirektivet antogs enligt (nuvarande) artikel 192.1 i EUF-fördraget som anger att EU:s miljöpolitik ska baseras på försiktighetsprincipen och att förebyggande åtgärder bör vidtas för att skydda och förbättra miljökvaliteten, vilket också framgår av direktivet själv. Mot bakgrund av själva syftet med direktiv 2000/60 förtjänar vattenförekomster med dålig status särskild uppmärksamhet vid vattenförvaltningen.

Enligt 5 kap 4 § MB, som är en direkt implementering av EU:s ramvattendirektiv med den uttolkning som EU-domstolen givit detta, får en myndighet eller en kommun inte tillåta att en verksamhet eller en åtgärd påbörjas eller ändras om detta, trots åtgärder för att minska föroreningar eller störningar från andra verksamheter, ger upphov till en sådan ökad förorening eller störning som innebär att vattenmiljön försämras på ett otillåtet sätt eller som har sådan betydelse att det äventyrar möjligheten att uppnå den status eller potential som vattnet ska ha enligt en miljökvalitetsnorm. Uppstår sådan försämring och prövningsmyndigheten ändå avväger att ge tillstånd måste förutsättningarna i art 4.7 ramvattendirektivet, implementerade i 4 kap 11-12 §§ VVF, vara uppfyllda.

Miljökvalitetsnormerna för ytvattenförekomsten Mälaren-Görväln - WA11895268 / SE659044-160864 är God ekologisk status och God kemisk ytvattenstatus till år 2027 (med undantag för kvicksilver och bromerade difenyleter). Nuvarande status har dock klassificerats till Måttlig ekologisk status och Uppnår ej god för kemisk status. Utslagsgivande för statusklassningen är förekomst av miljögifter, d v s status för särskilda förorenande ämnen (SFÄ). Det finns risk för att miljökvalitetsnormen inte kommer att uppnås till år 2027. Riskbedömningen anger en risk för att ett eller flera av de särskilda förorenande ämnen överstiger gränsvärdet för god status och att god status inte kommer att kunna uppnås till 2027.

När det gäller den kemiska statusen uppnås inte God för följande prioriterade ämnen: antracen, bromerad difenyleter, bly och blyföreningar, kadmium och kadmiumföreningar, kvicksilver och kvicksilverföreningar, PFOS och tributyltennföreningar. Bedömningen baseras på påverkansanalysen av betydande påverkanskällor och statusklassningen av prioriterade ämnen. Det finns risk för att

miljökvalitetsnormen inte kommer att uppnås till år 2027. Riskbedömningen anger en risk för att ett eller flera prioriterade ämnen överstiger gränsvärdet för God kemisk status och att God status inte kommer att kunna uppnås till 2027.

För ytvattenförekomsten Mälaren -Görvåln finns även krav enligt dricksvattenföreskrifterna, Dricksvattenförsörjning, Artikel 7 - SEA7SE659044-160864. Vattenförekomster som utgör skyddade områden på grund av uttag av dricksvatten behandlas utförligt i ramvattendirektivet (bilaga IV). Av särskilt intresse för detta mål är därmed också de ämnen som listas i bilaga I till direktiv 2008/105/EG där prioriterade ämnen och andra förorenande ämnen ingår. Vattendirektivets art 4.1 anger att medlemsstaterna ska genomföra nödvändiga åtgärder i syfte att gradvis minska förorening från prioriterade ämnen och för att utsläpp och spill av prioriterade farliga ämnen ska upphöra eller stegvis elimineras. Nyttjandet av vattentäkter kan inte bara ses på kort sikt utan måste omfatta även ett mycket långsiktigt perspektiv – ett flergenerationsperspektiv. Det är inte försvarbart att utsätta vattentäkter för några risker. Skulle man i framtiden bli tvungen att byta till en annan vattentäkt i händelse av att den nuvarande skulle bli obrukbar genom förorening eller på annat sätt skulle enorma kostnader uppstå.

För ytvattenförekomsten Saltsjön - WA15557768 / SE698760-161068 (som sökanden avser att använda som recipient) är gällande MKN God ekologisk status och God kemisk status till år 2021 med undantag för kvicksilver och bromerade difenyleter (förslag finns till år 2027). Nuvarande status har dock klassificerats till Måttlig ekologisk status och Uppnår ej god för kemisk status. Risk finns för att miljökvalitetsnormerna inte kommer att uppnås.

Även ytvattenförekomsten Strömmen - WA79755821 / SE591920-180800 kan komma att påverkas av sökt verksamhet. MKN för vattenförekomsten är Måttlig ekologisk status och God kemisk status (med undantag för kvicksilver och bromerade difenyleter) till år 2027. Nuvarande status har dock klassificerats till Otillfredsställande ekologisk status och Uppnår ej god för kemisk status.

Prövningsmyndigheten måste, med stöd av underlag från sökanden, granska hur verksamheten riskerar påverka aktuella miljökvalitetsnormer och utgångspunkten för denna bedömning måste då vara aktuell vattenstatus samt de kvalitetsfaktorer (parametrar eller de tillstånd som de indikerar) som sänker statusen. För att kunna bedöma den lokala situationen krävs detaljerade undersökningar även i området utanför verksamhetsområdet. Simuleringar i modeller måste kompletteras med lokala undersökningar i erforderlig omfattning. Vid prövningar av exploateringar måste de undersökningarna använda en metodik som svarar på de frågor som krävs för att förstå en eventuell påverkan på ekologin. För att vetenskapligt grundade och säkra bedömningar ska kunna göras måste utredningarna visa vid vilken förändring av den naturliga hydrologin och vattensituationen som en negativ påverkan eller skada riskerar att uppstå.

Sedan Weserdomen har svenska domstolar hänvisat till målet i sina domar. Ändå har MÖD i flera fall gjort bedömningar som måste anses vara juridiskt tvivelaktiga mot bakgrund av vad som faktiskt fastställdes av EU-domstolen i Weser och Schwarze Sulm. Sådana tveksamheter gäller inte minst frågan om bedömningen av om påverkan ska ske för hela eller delar av en vattenförekomst för vilken status och vilka miljökvalitetsnormer som faktiskt gäller i det enskilda fallet, samt om det är möjligt att meddela tillstånd för en verksamhet som skulle innebära en försämring av en kvalitetsfaktor som redan befinner sig inom lägsta klassen. Mina huvudmän menar att en mer bokstavstrogen tolkning av ramvattendirektivet med den tolkning som EU-domstolen fastställt i Weser och Schwarze Sulm är både möjlig och nödvändig. När det gäller storleken på inverkan av ett ansökt projekt bör Mark- och miljödomstolen utgå från punkt 68 i Weserdomen - där EU-domstolen finner att Tysklands tolkning av vattendirektivets artikel 4.1.a, att endast "allvarliga ingrepp" utgör en försämring av statusen hos en vattenförekomst, inte följer direktivet - dra slutsatsen att även en försumbar reell inverkan kan innebära en otillåten försämring.

I nu aktuellt mål uppnår ingen av de ytvattenförekomster som kan komma att påverkas av den sökta verksamheten vare sig god ekologisk eller god kemisk status. Den ansökta verksamheten kan inte anses innebära någon förbättring för förekomstens status utan en försämring, detta oaktat vad sökanden påstår i ansökningshandlingarna. Uppförande och drift av den planerade verksamheten skulle i stället äventyra uppnåendet av både god ekologisk och kemisk status, miljökvalitetsnormerna äventyras därmed. Varje försämring av en sådan kvalitetsfaktor är då enligt Weserdomen en försämring av statusen, varför tillstånd inte kan ges utan en prövning enligt bestämmelserna i 4 kap 11 och 12 §§ VVF.

Det beslutsunderlag sökanden lämnat i målet innehåller inte tillräcklig redovisning avseende påverkan på ytvattenstatus för de tre vattenförekomsterna. Särskilt allvarligt är bristen vad gäller Mälaren -Görväln då denna även är dricksvattentäkt för ett stort antal människor. Det framgår inte tydligt hur sökanden kommit fram till att den planerade verksamheten med planerade skyddsåtgärder inte bedöms inverka negativt på möjligheterna att uppfylla miljökvalitetsnormerna för berörda ytvattenförekomster. Sökanden har heller inte redovisat en samlad analys eller visat på vilket sätt insamlade data har nyttjats och bidragit till ökad kunskap och förståelse om de lokala vattenförhållandena, vare sig för ytvatten eller grundvatten. I och med att en sådan analys saknas framgår inte heller vad som ligger till grund för sökandens urval av redovisade mätdata, urval av mätpunkter för kalibrering och verifiering samt motivering till varför behovet av kompletterande provtagningar eller undersökningar inte föreligger. Den modell sökanden redovisar är baserad på ett antal antaganden och är således ingen absolut sanning. Det saknas även en tillräcklig sårbarhets- och riskanalys angående dricksvatten. Resultaten från de undersökningar som gjorts måste sättas i sitt sammanhang och beaktas även utifrån ett ekologiskt perspektiv. Vid aktuell prövning måste det därför finnas ett underlag

som genom bästa möjliga vetenskapliga information identifierar de olika aspekterna av verksamheten. Ett särskilt problem är den avgränsning av bedömningen som görs i utredningen. Utredningen har avgränsats till de geografiska områden som berörs av anläggande av hamnen, transportbandet och övrigt verksamhetsområde. Den fartygstrafik som kommer att utgöra en stor del av verksamheten med den risk för utsläpp som den medför synes inte omfattas av utredningen.

Mina huvudmän vill här hänvisa till Mark- och miljööverdomstolens dom M 568-11, där MÖD slog fast att en miljökonsekvensbeskrivning som saknade redovisning för hur en verksamhet skulle komma att påverka den ekologiska statusen och miljö kvalitetsnormer för vatten var så bristfällig att den inte kunde läggas till grund för prövningen av tillåtligheten och nödvändiga skyddsåtgärder.

Mina huvudmän hävdar således att det underlag som sökanden redovisat i målet inte är tillräckligt detaljerat för att möjliggöra alla de bedömningar som krävs för att kunna konstatera om verksamheten kommer att medföra någon negativ påverkan på statusen eller äventyra möjligheten att nå god status för ytvattenförekomsterna.

Anser Mark- och miljödomstolen att verksamheten möjligen ändå kan tillåtas, trots att verksamheten negativt kommer att påverka flera ytvattenförekomster måste en prövning mot bestämmelserna i 4 kap 11-12 §§ VVF göras. Mina huvudmän vidhåller att sådan påverkan kommer att ske och att en prövning gentemot 4 kap 11-12 §§ VVF därmed måste göras. Ett tillåtande enligt 4 kap 11 § VVF får bara ske om samtliga nedanstående kriterier är uppfyllda;

-verksamheten/åtgärden behöver vidtas för att tillgodose ett allmänintresse av större vikt, eller innebär att dess fördelar för människors hälsa och säkerhet eller för hållbar utveckling uppväger nackdelarna med en sådan ändring eller försämring som avses i 11 §,

- det av tekniska skäl eller på grund av orimliga kostnader inte är möjligt att uppfylla syftet med verksamheten/åtgärden på något annat sätt som är väsentligt bättre för miljön, och

- alla genomförbara åtgärder vidtas för att mildra de negativa konsekvenserna för vattenförekomstens status.

Som stöd för tolkningen av vattendirektivets bestämmelser finns vägledning i CIS Guidance. De vägledningar som är relevanta vid tolkning av artikel 4.7 i ramvattendirektivet är CIS Guidance nummer 20² och nummer 36³. Begreppet "allmänintresse av större vikt" har i CIS 20 uttolkats som förändringar av utomordentligt stor betydelse från allmän synpunkt och slutsatsen har dragits att det

² Guidance Document No. 20 GUIDANCE DOCUMENT ON EXEMPTIONS TO THE ENVIRONMENTAL OBJECTIVES

³ Guidance Document No. 36 Exemptions to the Environmental Objectives according to Article 4(7)

är rimligt att anta att de skäl som avses med "allmänintresse av större vikt" är situationer där planer eller projekt som planeras visar sig vara nödvändiga inom ramen för:

- åtgärder eller politik som syftar till att skydda grundläggande värden i medborgarnas liv (hälsa, säkerhet, miljö)
- grundläggande principer för staten och samhället samt
- ekonomisk eller social verksamhet som följer av särskilda offentliga skyldigheter.

Att något utgör ett allmänintresse av större vikt innebär således att detta intresse är större än intresset av att uppfylla målen i ramvattendirektivet. Av Schwartze Sulm framgår vidare att välgrundade bedömningar behövs för att förklara att en planerad ny förändring eller ny mänsklig utvecklingsverksamhet är ett allmänintresse av större vikt. Tolkningsstöd kan även hittas i annan EU-lagstiftning såsom art- och habitatdirektivet där begreppet allmänintresse av större vikt återfinns i art 6.4. Ledning för vad som kan anses utgöra ett "allmänintresse av större vikt" kan därför hämtas från EU-domstolens vägledningsdokument⁴ befintlig praxis gällande tillåtande av verksamheter inom Natura 2000-områden samt dispens från förbud i artskyddsförordningen (se ex EU-domstolens avgöranden C-182/10). EU-domstolen har också slagit fast att en dricksvattentäkt kan utgöra ett sådant allmänt intresse av större vikt, C-43/10, något som kan vara intressant i detta fall då det i stället finns risk för att en viktig dricksvattentäkt kan komma att skadas.

Nu aktuell verksamhet har, tvärtemot vad ansökan påstår, endast en marginell betydelse för tillhandahållandet av fjärrvärme och el. Mina huvudmän hävdar att den aktuella verksamheten inte kan anses utgöra ett sådant allmänintresse av största vikt som avses i art 4.7 ramvattendirektivet och 4 kap 11 § VVF, särskilt i förhållande till det höga allmänintresse bevarandet av dricksvattentäkten för över 2 miljoner människor måste anses ha. Det är således inte möjligt att medge undantag i målet.

Uppförande och drift av verksamheten skulle innebära ökade utsläpp av bland annat näringsämnen samt gifter vilket försvårar möjligheterna att nå god status i aktuella vattenförekomster. Hamnverksamheten leder till en flerfaldig ökning av fartygstrafik i en känslig del av Mälaren. Förutom risk för olyckor och spill innebär verksamheten ökade utsläpp av avgaser, kväveoxider och partiklar över Mälaren. Det kan därmed inte uteslutas att verksamhetens genomförande kan komma att innebära att miljökvalitetsnormerna för vatten enligt 5 kap MB inte följs. Mina huvudmän anser i stället att verksamheten inte bara äventyrar, utan även omöjliggör uppnåendet av god ekologisk och kemisk status i tid, samt att tillståndet även strider mot icke-

⁴ Methodological guidance on the provisions of Article 6.3 and 6.4 of the Habitats Directive 92/43/EEC: Assessment of plans and projects significantly affecting Natura 2000 sites

försämringskravet. Därmed innebär den aktuella verksamheten ett sådant överträdande av ramvattendirektivets icke-försämringskrav som inte är tillåtligt enligt direktivet med den tolkning EU-domstolen gör i Weserdomen. Dessutom kommer ett rättskraftigt tillstånd till verksamheten att innebära ett problem genom att det försämrar möjligheterna att vidta framtida åtgärder i syfte att uppnå miljö kvalitetsnormerna.

Vattenskyddsområde Östra Mälaren

Östra Mälaren utgör sedan år 2008 vattenskyddsområde enligt 7 kap 21 § MB (vilket även stämmer överens med ramvattendirektivets krav i art 7). Det sökta verksamhetsområdet ligger inom primär och sekundär skyddszon för detta vattenskyddsområde. Av vattenförekomsterna inom skyddsområdet – Görväln, Rödstensfjärden, Långtarmen och Fiskarfjärden (som även innefattar Nockeby sundet) har endast Rödstensfjärden God ekologisk status enligt statusklassningen, medan statusen för de övriga är Måttlig.

Enligt föreskrifterna för vattenskyddsområdet får enligt 1 § ny verksamhet och hantering som innebär risk för vattenförorening inte ske oavsett om verksamheten eller hanteringen är reglerad eller inte i övriga angivna skyddsföreskrifter.

Sökanden tolkar detta så att deras ansökan kan godtas om de vidtar skyddsåtgärder för att minimera att hälso- och miljöfarliga ämnen når Mälaren som kommer att uppfylla de krav som ställs i föreskrifterna. Mina huvudmän hävdar att de skyddsåtgärder som sökanden föreslår långt i från är tillräckliga för att säkra att vattenskyddsområdet inte kommer att påverkas på ett sådant sätt att vattenförorening kan komma uppstå och att sökanden inte visat att den sökta verksamheten med följdverksamheter såsom fartygstrafik inte riskerar medföra vattenförorening på ett sätt som strider mot föreskrifterna.

Mina huvudmän hänvisar vad gäller påverkan på vattenskyddsområdet Östra Mälaren till Vattengruppens yttrande i bilaga 3.

Övriga områdesskydd och artskydd

I lokaliseringsbedömningen ingår även att bedöma påverkan på skyddade områden enligt 7 kap MB samt övriga naturvärden.

Området vid Kyrkhamn, nordväst om verksamhetsområdet, utgör tillsammans med Görvälns naturreservat i Järfälla kommun ett ekologiskt kärnområde. Området har föreslagits att bli naturreservat, men slutligt beslut har ännu inte fattats. Platsen är i dag ett av Stockholm kommuns tystaste område. Kyrkhamn föreslås skyddas som naturreservat för att säkra och synliggöra ett för friluftslivet viktigt område. Syftet är också att skydda och utveckla områdets funktion som kärnområde för biologisk mångfald. Dessutom ingår i förslaget att skydda och framhäva kulturhistoriska

byggnader och spår i landskapet. Platsen har höga naturvärden kopplade till äldre barrskogar och ädellövskogar. Stranden mot Mälaren har ett högt naturvärde då artantalet är högt vid stranden vilken framförallt består av klippstränder och hållar men även hållmarkstallskog, ädellövskog och fuktlövskog förekommer.

Vidare inkräktar verksamhetsområdet för kraftvärmeverket och den nya återvinningsanläggningen direkt på 6 av 18 identifierade naturvärdesobjekt (Naturvärdesinventering Lövstaverket 7701084_2_6), varav fyra bedömts ha påtagligt naturvärde. Vidare inkräktar planområdet för energihamnen direkt på ytterligare 2 områden med påtagligt naturvärde.

Mark- och miljööverdomstolens rättspraxis kring lokalisering av verksamheter som kan påverka skyddade arter är numera relativt stabil, fridlysningsreglerna ska ses som en precisering av de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap MB (se bl a MÖD 2013:13, MÖD 8344-11, MÖD 7639:11). Till att börja med har domstolen poängterat att det måste finnas ett fullgott underlag för att bedöma påverkan. Detta innebär bland annat att en bedömning av verksamhetens påverkan på skyddade arter och om den kan tillåtas enligt artskyddsförordningen ska ingå i lokaliseringsbedömningen. Både i kommissionens vägledningsdokument⁵ och i Naturvårdsverkets handbok för artskyddsförordningen (2009:2) betonas vikten av att minimera störningar på känsliga arter genom att från början välja en lämplig plats för störande verksamheter.

De utredningar som sökanden tagit fram vad gäller påverkan på naturmiljön och skyddade arter är bristfälliga och delvis gjorda vid för få tillfällen och vid fel tillfällen. Mot bakgrund av dessa brister och risken för mycket stora konsekvenser för områdets biologiska mångfald, kan någon samlad bedömning om konsekvenser på naturmiljön och ekosystemtjänster inte göras. Slutsatsen om små till måttligt negativa konsekvenser är därmed ogrundad. Redan av genomförda utredningar och inventeringar står det klart att man inte kan dra slutsatsen att den sökta verksamheten inte kan komma att påtagligt påverka och ändra naturmiljön på ett negativt sätt. Detta talar för att den valda platsen inte är tillåtlig enligt 2 kap 6 § MB.

Särskilt om förorenad mark

Området utgör ett av de mest förorenade markområdena i Stockholmstrakten och Sverige. Detta är av avgörande betydelse vid bedömningen om den förslagna lokaliseringen kan anses tillåtlig enligt miljöbalken, inte minst i förhållande till risken för förorening av vatten.

Att märka är att Mark- och miljödomstolen i målet inte har att bedöma huruvida sanering av området behövs och hur detta i så fall bör utföras, utan om den sökta verksamheten med planerade skyddsåtgärder såsom viss sanering kan anses

⁵ Vägledning om strikt skydd för djurarter av intresse för gemenskapen i enlighet med rådets direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer, slutlig version, februari 2007

uppfylla de krav som miljöbalken och EU:s miljölagstiftning som ramvattendirektivet ställer upp. Mina huvudmän hävdar att det faktum att sökanden avser att vidta vissa saneringsåtgärder inte på något sätt uppväger de risker som uppförande av hamn, transportband och övriga anläggningar kan komma att medföra samt själva driften av verksamheten när uppförandet väl är klart. Riskerna är avsevärda och påverkar främst dricksvattentäkten Mälaren, men riskerar även att medföra hälsoolägenheter för närboende och andra personer som vistas i området.

I den saneringsplan sökanden ingivit i målet⁶, aktbilaga 28 finns på sidan 5 resultaten av den riskbedömning konsulten gjort. Mina huvudmän vill här särskilt fästa domstolens uppmärksamhet på följande punkter i denna riskbedömning:

- Det inte kan uteslutas att oacceptabla risker avseende människors hälsa föreligger inom flera egenskapsområden, samt att det oftast är bly eller flyktiga ämnen som ligger till grund för riskerna.
- I egenskapsområde B föreligger risker avseende inandning av ångor, både från jord och grundvatten. Riskbedömningen visar att oacceptabla hälsorisker inte kan uteslutas, varken avseende direkt exponering (via intag av jord) eller avseende exponering via inandning av ånga. De viktigaste riskparametrarna i området är kvicksilver, bensen, PAH-M och PCB-7. Inom området förekommer även andra flyktiga föroreningar som eventuellt kan bidra till risker avseende ånginträngning.
- Inom område A, B och G förekommer också fri fas av olja och det kan inte uteslutas att det utgör en risk avseende exponering via inandning av ånga.
- Det finns oacceptabla risker avseende exponering för arsenik och bly i yttlig jord inom egenskapsområdena A och G.
- Inom egenskapsområde E föreligger oacceptabla risker avseende främst inandning av ångor, men risker kan inte uteslutas avseende exponering via intag av jord.
- Inom egenskapsområde H kan oacceptabla risker med avseende på exponering via främst intag av jord inte uteslutas.
- Deponigas kan också utgöra en risk för människors hälsa och byggnader.
- Mälaren utsätts för en risk avseende belastning av PCB-7, PAH-H och dioxiner från grundvatten som strömmar ut från det huvudsakliga Anläggningsområdet. För alla andra ämnen i grundvatten inom Anläggningsområdet är risken acceptabel avseende spridning till Mälaren.

⁶ SWECO, PM Saneringsplan, UNDERLAG TILL TILLSTÅNDSANSÖKAN OCH DETALJPLAN, 2020-10-12, s 5-6

Vad gäller risker med att anlägga den sökta verksamheten till detta mycket förorenade område samt risker med den av sökanden planerade muddringen hänvisas vidare till Vattengruppens yttrande, s 12-16.

Vad gäller risker med den av sökanden planerade muddringen av det förorenade vattenområdet ansluter sig mina huvudmän även vad gäller riskbeskrivningen till vad Rolf Öhrström och Tom Hedlund framför i sitt yttrande. Mina huvudmän vidhåller dock att den sökta verksamheten inte är tillåtlig med hänsyn till de stora miljö- och hälsorisker verksamheten kommer att medföra och att inga försiktighetsmått eller skyddsåtgärder är möjliga som uppväger dessa risker. Bland annat på grund av den förorenade marken på platsen riskerar verksamheten, både uppförande och drift, att medföra att miljö kvalitetsnormer för vatten kommer att överskridas, att miljö kvalitetsnormerna omöjlig kommer att uppnås samt att icke-försämringskravet därmed inte kan uppnås. Även mina enskilda huvudmän riskeras utsättas för oacceptabel risk på grund av planerade åtgärder i området.

Olägenheter för enskilda

Den föreslagna lokaliseringen är synnerligen olämplig med hänsyn till närheten till bostadsbebyggelse.

Målet gäller tillståndsprövning av en verksamhet som typiskt sett medför en påtaglig omgivningspåverkan. För att en sådan verksamhet ska kunna tillåtas i så nära anslutning till bostadsbebyggelse som nu är fallet måste det kunna ställas stora krav på att lokaliseringen är godtagbar med hänsyn till de olägenheter verksamheten innebär för de närboendes hälsa.

Närmaste bostadsområde ligger cirka 250 meter öster om det planerade kraftvärmeverket. Längs med strandlinjen mot Lövstafjärden finns en strandpromenad som består av en gång- och cykelväg. I området där kajen planeras att anläggas finns idag en småbåtshamn och en allmän badplats, Lövstabadet. Det finns även planer på att anlägga bostäder ca 200 m söder om kraftvärmeverket. Sökanden kan heller inte garantera att transporter till och från verksamhetsområdet inte kommer att påverka boende längs transportvägen.

- Verksamheten kommer att medföra utsläpp till luft som riskerar medföra sämre hälsa för mina huvudmän.

Den planerade avfallsförbränningen riskerar leda till en rad skadliga biologiska effekter. Trots förbättrad förbränningsteknik kvarstår det faktum att det bildas och frigörs hundratals mycket giftiga ämnen via rökgaser och askor (tungmetaller såsom kvicksilver och kadmium, dioxiner, klor- och bromföreningar, SO_x, NO_x och stoft). Emission av försurande och övergödande ämnen är dessutom svåra att tekniskt reducera. I nuläget finns ingen utvecklad metod att upparbeta eller försegla förbränningsrester. Vissa

av de olika materialen som avfallet innehåller bryts ner och blir ofarliga, men kan sedan reagera med varandra och bilda nya farliga ämnen.

Med rökgaserna följer vanligtvis också stoft, som bara till en del kan skiljas av i reningsanläggningen. Stoft består av partiklar av olika storlek och kemisk sammansättning. Även om större partiklar kan avskiljas, så släpps mindre partiklar <math><2.5 \mu\text{m}</math> ut, så kallade nanopartiklar. De partiklar som inte avskiljs följer med de varma rökgaserna och sprids i detta fall från en hög skorsten vida omkring. Dessa partiklar ingår sedan i en kemisk process med övriga komponenter i luften och i vattnet. Just dessa nanopartiklar utgör de största hälsoriskerna. Detta gäller speciellt för dem som bor i närheten och exponeras kontinuerligt. Enligt flera undersökningar kan diverse nanopartiklar, inklusive kolnanorör, vara cancerogena vid kontinuerlig exponering. Forskning inom bland annat Naturvårdsverket, KEMI och Karolinska Institutet visar nanopartiklar och dess hälsovådliga effekter⁷. Det är känt att fina och ultrafina partiklar i omgivningsluften kan förkorta livslängden vid lång exponering samt även påverka variationer på dödlighet på kort sikt. Sambanden finns såväl för dödlighet och livslängdsförkortning i lungsjukdomar som hjärt- och kärlsjukdomar. Karolinska Institutet har utfört tester som visar att kroppen inte kan filtrera bort nanopartiklarna, utan de tar sig ned i lungorna och genom cellskiktet och kan till exempel orsaka blodproppar. Enligt Lennart Möller, professor i miljömedicin, indikerar studier att så mycket som tio procent av alla fall av akut hjärtdöd i tätorter kan vara orsakade av nanopartiklar. Övriga risker är fortplantningsproblem, hjärtflimmer etc.

Vid förbränning av sopor kan även cancerframkallande dioxiner och furaner bildas. Dioxiner och furaner är svårnedbrytbara och finns därför kvar i naturen under lång tid. Gifterna är cancerframkallande och hormonstörande och påverkar arvsmassan, tillväxten och fertiliteten hos djur och människor. Även om krav ställs som återspeglar alla de krav som vanligtvis ställs på denna typ av förbränningsanläggningar, så kommer betydande mängder miljöfarliga ämnen att spridas över de närmaste omgivningarna under en stor del av året när anläggningen är i drift. De största mängderna kommer att spridas genom utsläpp till luften från den 120 meter höga skorstenen. Genom höjden på skorstenen så kommer föroreningarna spädas ut innan de sprids över en stor del av nordvästra Storstockholm, som ligger i den huvudsakliga vindriktningen från verket.

- Även bullerfrågan är grundläggande för verksamhetens tillåtlighet. Bullerproblematiken är dessutom viktig för mina huvudmän. Syftet med bullervillkor är att bland annat kunna begränsa störning på enskilda fastigheter

⁷ Se bl a Kemikalieinspektionens rapport NR6/07 "Nanoteknik – stora risker med små partiklar?". Rapporten behandlar i första hand avsiktligt framställda partiklar, men slutsatserna kan appliceras även på partiklar som framställs genom till exempel förbränning.

i de fall åtgärder vid bullerkällorna inte räcker. Bortsett från arbetsmiljölagstiftningen finns inga fastlagda, fixerade gränsvärden för vilket buller som är godtagbart respektive inte kan tillåtas. De värden som Naturvårdsverket föreslår är enbart vägledande. Det är de allmänna hänsynsreglerna i miljöbalken som ska tillämpas, särskilt då skyldigheten att vidta försiktighetsmått enligt 2 kap 3 § samt lokaliseringskravet i 2 kap 6 § miljöbalken.

Forskning visar att buller är den miljöstörning som påverkar flest människor i Sverige och andelen som besväras ökar konstant⁸. Sedan 1999 har antalet personer som besväras minst en gång i veckan av vägtrafikbuller ökat. Även antalet personer som har svårt att somna på grund av buller ökar. Buller är ett hälsoproblem som måste tas på allvar. Det kan inte viftas undan med att buller bara är en fråga om trivsel. Både svenska och internationella studier tyder på att personer som utsätts för trafikbuller under en lång tid löper en ökad risk att drabbas av hjärt-kärlsjukdomar. I sammanhanget vill mina huvudmän även erinra om att det i området bor flera barnfamiljer. Barn behöver ha 11 timmars ostörd sömn per natt. Inom EU behandlas omgivningsbuller som ett av de viktigaste miljöproblemen. Buller gör det svårare att somna, påverkar sömnens djup och kan väcka den som sover. Den som störts av buller under nattsömnen kan dagen efter uppleva minskad sömnkvalitet, trötthet, nedstämdhet eller olustkänslor och minskad prestationsförmåga.

Miljöbalken kräver en rimlighetsavvägning enligt 2 kap 7 §. Enligt Naturvårdsverkets vägledning om externt industribuller⁹ ska i bedömningen av bullrets påverkan och nyttan av försiktighetsmått och andra åtgärder bedömas inte bara bullrets nivåer och karaktär utan också vilka personer och vilken miljö som berörs. De av riksdagen antagna miljömålen ska vara styrande vid bedömningen av nyttan av ett försiktighetsmått eller en annan skyddsåtgärd. Det är till exempel naturligt att särskilt ta hänsyn till om det är ett bostadsområde eller friluftsområde som utsätts för buller från en verksamhet, jämfört med om det är ett industriområde. Det kan också ha betydelse vilka olägenheterna är, om de till exempel direkt kan påverka hälsa och prestation som sömnstörningar eller om de främst inverkar på möjligheten att använda en uteplats vid vissa tider på dygnet. I rimlighetsavvägningen ska ingå en bedömning av vilken effekt de åtgärder som övervägs har på de olägenheter som bullret orsakar eller kan förväntas orsaka i förhållande till kostnaderna. Det betyder att åtgärder kan vara motiverade även om de har till förhållandevis små effekter, som att sänka en ljudnivå utomhus motsvarande någon dB om kostnaden för åtgärden är låg eller om det buller som begränsas berör många personer. Naturvårdsverket berör i sin rapport även andra försiktighetsmått än

⁸ Folkhälsomyndighetens 13/5 2019, "Hälsoeffekter av buller och höga ljudnivåer"

⁹ Naturvårdsverket, Vägledning om industri- och annat verksamhetsbuller, Rapport 6538

rena bullervillkor. Utöver att vissa bullernivåer inte får överskridas, oftast angivna som immissionsvärden vid till exempel bostäder, kan det också handla om andra försiktighetsmått. I första hand ska den lösning väljas som ger den bästa nyttan för omgivningen i stort. I många fall innebär det att åtgärda bullret vid källan. Det kan röra sig om åtgärder som byte eller förbättring av utrustning, processer och arbetssätt, eller tidsbegränsningar för bullrande arbetsmoment.

Valet av försiktighetsmått och skyddsåtgärder för att begränsa riskerna för skada och olägenhet för omgivningen är en grundläggande tillståndsfråga. I likhet med verksamhetens lokalisering och utformning behöver den värderas och regleras när prövningsmyndigheten tar ställning till om tillstånd över huvud taget kan lämnas för den planerade verksamheten. Den omfattande störning som den nu aktuella verksamheten riskerar medföra talar för, om den godkänns, behov av omfattande krav på försiktighetsmått och begränsningar.

Områden med höga upplevelsevärden är viktiga att bevara för allmänheten eftersom det finns ett behov av tillgängliga sådana nu och i framtiden. Stockholms läns landsting Regionplane- och trafikkontor har gjort flera utredningar om hur man kan mäta kvaliteter i frilufts- och rekreationsområden. Det vanligaste önskemålet med att vistas i naturen är att uppleva lugn och ro. Områdena ska gärna ha god tillgänglighet, vara stora, tysta och erbjuda variation och omväxling.

- Mina huvudmän anser att även följdverksamheten trafik och dess lösning är av största vikt för bedömningen av verksamhetens tillåtlighet. Transporterna är av sådan omfattning innebär sådana oacceptabla störningar i form av buller och trafikfara för de boende längs den aktuella sträckan så att verksamheten inte kan godtas.
- Mina enskilda huvudmän riskerar att utsättas för stora olägenheter till följd av verksamheten med följdverksamheter. Sammanfattningsvis utgörs dessa olägenheter främst av (utan inbördes rangordning):
 - Hälsoeffekter av utsläpp till luft
 - Hälsoeffekter på grund av åtgärder med förorenad mark
 - Buller
 - Lukt
 - Förändrad landskapsbild
 - Minskat rekreationsområde i närheten av bostaden
 - Ljusimmissioner
 - Trafiksituationen

- Vibrationer på grund av tung trafik
- Risk för brand och olyckor
- Minskning av fastighetsvärdet

Att tillåta den ansökta verksamheten så nära befintliga bostäder är vare sig förenlig med delmålen hållbar bebyggelsestruktur, hållbar samhällsplanering, god vardagsmiljö eller hälsa och säkerhet. Att utöka verksamheten närmare bostadsbebyggelsen på det sätt som ansökan avser motverkar därmed möjligheten att uppnå miljömålet en God bebyggd miljö.

Övriga verksamheter

Den planerade verksamheten innebär att ett flertal andra verksamheter som idag återfinns i området måste upphöra eller påverkas negativt. Till dessa hör mina huvudmän Hässelby Skridskoförening, Plebs Choppers, Föreningen Riddersviks Kolonilotter, Kyrkhamns varvsförening och Lövsta koloniträdgårdsförening.

Sammanvägd bedömning enligt 2 kap 9 § miljöbalken

Enligt miljöbalkens 2 kap 9 § MB ska en slutavvägning ske som innebär att om en verksamhet eller åtgärd kan befaras föranleda skada eller olägenhet av väsentlig betydelse för människors hälsa eller miljön, även om sådana skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått vidtas som kan krävas enligt denna balk, får verksamheten bedrivas eller åtgärden vidtas endast om regeringen finner att det finns särskilda skäl. Vidare får enligt denna bestämmelse en verksamhet eller åtgärd inte bedrivas eller vidtas om den medför risk för att ett stort antal människor får sina levnadsförhållanden väsentligt försämrade eller miljön försämras avsevärt.

Mina huvudmän menar att, om Mark- och miljödomstolen anser att verksamheten trots vad de anfört är tillåtlig förhindrar 2 kap 9 § MB den aktuella verksamheten som genom sin påverkan kan befaras föranleda skada och olägenhet av väsentlig betydelse. Särskilda skäl saknas.

Verkställighetsförordnande

Om Mark- och miljödomstolen trots mina huvudmäns invändningar skulle finna att tillstånd till verksamheten ska meddelas kan ändå inte verkställighetsförordnande medges.

Miljöbalkens 22 kapitel 28 § stadgar att:

”När det finns skäl till det, får Mark- och miljödomstolen förordna att tillståndet till en verksamhet får tas i anspråk även om domen inte har vunnit laga kraft. Som villkor ska föreskrivas att sökanden hos länsstyrelsen ställer säkerhet för den ersättning som för en vattenverksamhet kan komma att utgå, om domstolens dom ändras. I fråga om slaget av säkerhet gäller 2 kap. 25 § Utsökningsbalken.

Om sökanden, sedan tillstånd till en verksamhet enligt balken har meddelats, åläggs skyldighet att förebygga eller minska skador eller att betala ersättning, får miljödomstolen förordna att domen ska gå i verkställighet som om den hade fått laga kraft.

Överklagas en dom med ett förordnande enligt första eller andra stycket, får Miljööverdomstolen undanröja förordnandet, innan talan mot domen i övrigt prövas.”

Som framgår av bestämmelsen är kravet för att ett verkställighetsförordnande ska få meddelas att det finns skäl till det. I förarbetena till miljöskyddslagen finns vissa uttalanden som fortfarande bör ha betydelse för tolkningen av miljöbalkens bestämmelse. Bland annat att huvudregeln bör vara att ett beslut om tillstånd inte blir gällande förrän det har vunnit laga kraft. Detta eftersom det i regel rör många olika intressen och ofta är av mycket ingripande slag. Under miljöskyddslagens tid tillämpades bestämmelsen om verkställighetsförordnande restriktivt. Bestreds tillåtligheten av en sakägare eller en remissinstans nekades i regel verkställighetsförordnande om inte bestridandet framstod som klart obefogat. Det finns inte något skäl till varför bestämmelsen i miljöbalken ska tillämpas mindre restriktivt. Vid tillkomsten av miljöbalken var det inte lagstiftarens mening att miljöskyddet och skyddet för enskilda skulle bli lägre än den nivå som gällde på miljöskyddslagens tid, tvärtom.

Mina huvudmän vill här hänvisa till ett par äldre avgörande från MÖD. I MÖD 2002:91 påpekade domstolen att ett beslut om omedelbar verkställighet kan leda till skador på miljön som är svåra att återställa. Vidare skulle det innebära att motstående enskilda och allmänna intressen skulle få stå tillbaka. Detta kunde senare leda till att värdet av en överprövning försvårades eller rent av minskades. Utgångspunkten skulle därför enligt MÖD vara den att tillståndet får tas i anspråk först sedan beslutet har vunnit laga kraft. I ett annat mer omtalat mål från Miljööverdomstolen, som gällde tunnelbygget i Hallandsås, inhyllade Miljööverdomstolen ett verkställighetsförordnande utfärdat av miljödomstolen. I målet framkom att det var svårt att avgöra vilka skador på enskilda intressen ett verkställighetstillstånd skulle kunna leda till. Samma situation råder i nuvarande mål. Enligt Högsta domstolens dom T 3158-12, är det verksamhetsutövaren som ska påvisa konkreta skäl för ett verkställighetsförordnande. Det ska enligt HD även krävas att verksamhetsutövarens intresse med viss marginal ska väga tyngre än de intressen som talar för att ett lagakraftvunnet avgörande bör föreligga innan tillståndet får tas i anspråk. Särskild

hänsyn ska enligt domstolen tas till de skador på miljön som kan uppstå om tillståndet omedelbart tas i anspråk och de möjligheter som finns att läka sådana skador om tillståndsbeslutet upphävs eller ändras.

Enligt mina huvudmän är den nu planerade verksamheten inte tillåtlig enligt miljöbalken och EU-rätten bland annat avseende påverkan på Mälaren med öar och strandområden och hänsyn till det rörliga friluftslivet, överträdelse av miljökvalitetsnormer för vatten och icke-försämringskravet enligt EU:s ramvattendirektiv, föreskrifterna för Östra Mälarens vattenskyddsområde samt artskydd. Både under byggnadsfasen, men särskilt under driftsfasen kommer till följd av verksamheten samtliga mina huvudmän att utsättas för omfattande olägenheter. Bland annat buller leder till försämrade rekreativmöjligheter som i sin tur påverkar mental och fysisk hälsa. En ökad risk för Mälaren som vattentäkt, för yrkesfiske och bad och för påverkan på miljökvalitetsnormer uppstår omedelbart vid start av byggnation på grund av transporter på såväl land som vatten med maskiner, lastbilar m m.

De störningar och skador som skulle uppstå vid byggande och drift av den aktuella verksamheten, inklusive följdverksamheter, är så stora och i flera fall irreversibla, att detta medför att verkställighetsförordnande inte kan medges.

Slutkommentar

Syftet med miljöbalken är att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö. Det är den som vill vidta en åtgärd eller bedriva en verksamhet som har att visa att denna inte kommer att medföra att balkens stränga krav inte kommer att kunna uppnås. En stor del av miljöbalkens regleringar bygger dessutom helt och hållet på EU:s miljölagstiftning, inte minst bestämmelser centrala för detta mål såsom påverkan på miljökvalitetsnormer för vatten samt icke-försämringskravet för vatten. I de ovan anförda domarna från EU-domstolen står det klart att en hög nivå av miljöskydd och försiktighet väger klart tyngre än hänsyn till enskilda näringsidkares önskemål. Det är således inte tal om en avvägning mellan jämbördiga intressen, utan de allmänna intressena av dricksvatten, rent vatten i övrigt, bevarande av biologisk mångfald m m ska väga tyngre.

Den planerade verksamheten riskerar att medföra omfattande och irreversibla skador, en del under decennier, en del kanske bestående för all framtid. Storskalig sopförbränning är vidare inte förenligt med ett uthålligt samhälle. Förbränning av avfall motverkar även en utveckling mot mer hållbara och återvinningsvänliga material och mindre mängder avfall. Avfall är vidare ett billigt bränsle som konkurrerar med bränslen som är bättre ur miljösynpunkt. Genom detta riskerar dessa och andra miljövänliga energikällor att konkurreras ut.

Det är sökanden som nu har att visa att den sökta verksamheten är förenlig med MB:s bestämmelser. För att kunna visa att verksamheten är tillåtlig krävs först och främst en fullständig MKB som möjliggör en bedömning av hälso- och miljöeffekterna av verksamheten. Mina huvudmän menar att en rad aspekter som berör miljömål, påverkan på vatten, natur-, kultur- och boendemiljöer, artskydd, säkerhet och hälsa är bristfälligt utredda och redovisade. Det är inte klarlagt och ej heller sannolikt att verksamheten kommer att uppfylla de krav som bör ställas på en verksamhet av denna storleksordning och att ovanstående aspekter kan lösas på ett adekvat sätt. Ansökan kan redan på grund av detta faktum inte godtas.

Trots det bristfälliga beslutsunderlaget är det ändå klart att den planerade verksamheten inte är tillåtlig enligt miljöbalken. För verksamheten ska väljas en lämplig plats där verksamheten medför minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljö. Finns en bättre plats än den av sökanden föreslagna kan den sökta platsen inte godtas. Av ovanstående framkommer att verksamheten inte uppfyller de rättsliga krav på lokalisering som miljöbalken ställer upp.

Regeringsformen ger starkt skydd åt äganderätten och anbefaller full laglighet för alla myndighetsbeslut. Till lagen hör också Europakonventionen för mänskliga rättigheter då den ratificerats av både Sverige och EU. Enligt Europakonventionens för mänskliga rättigheter art 1 i det första tilläggsprotokollet ska envar fysisk persons rätt till sin egendom lämnas okränk. Enligt Europakonventionens art 8 ska envars rätt till skydd av privat- och familjeliv, sitt hem och sin korrespondens skyddas. Enligt den tolkning som dessa artiklar givits i Europadomstolens praxis har staten en positiv skyldighet att tillse att individens rättighet enligt artiklarna inte inskränks genom olika former av direkta och indirekta ingrepp, även om störningen orsakas av tredje man. Av domstolens praxis framgår att immissioner av olika slag, bl a buller, kan inskränka individens privatliv och hem med följd att denna inte kan åtnjuta sina rättigheter enligt art 8 fullt ut. I stort sett alla former av immissioner kan även anses kränka individens rättigheter enligt art 1 om dessa allvarligt kan påverka värdet av fastigheten eller t o m göra den osäljbar eller omöjlig att nyttja och på så sätt utgör ett partiellt berövande av egendomen. I detta fall handlar det om en verksamhet som starkt kan komma att påverka mina huvudmäns rättigheter enligt konventionen. De civila rättigheterna enligt konventionen för de enskilda personer jag företräder kommer, om tillstånd för verksamheten meddelas, att kränkas.

Sammanfattningsvis är det således inte visat att den sökta verksamheten är lokaliserad och kan utformas på ett sådant sätt att den med lämpliga skyddsåtgärder, begränsningar eller försiktighetsmått kan bedrivas utan att skador eller olägenheter på omgivningen uppkommer. Tillståndet är inte förenligt med vare sig miljöbalkens mål om en hållbar utveckling, miljöbalkens allmänna hänsynsregler och övriga krav,

EU-rättsliga krav om artskydd och vattenkvalitet eller Europakonventionen för mänskliga rättigheter. Ansökan ska därför avslås.

Mina huvudmän åberopar även vad de framfört under avgränsningssamråd med sökanden.

Jag har för avsikt att utveckla mina huvudmäns talan ytterligare under den kommande muntliga förhandlingen.

Dag som ovan

Gunilla Högberg Björck

Bilagor:

1. Lista över sakägare
2. Brattberg G, Forssberg B, Lännergren C och Skogsfors S-E "Vattengruppens yttrande över tillståndsansökan till uppförande och drift av energianläggning och hamn i Lövsta. Mål M 1167-20"
3. #Rädda Lövsta, "Alternativ till Lövsta"
4. Fullmakter